

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie
Weerbaarheidsverhoging**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nctv.nl

Ons kenmerk

534826

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 30 juni 2014

Onderwerp Samenvatting Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 36

Hierbij bied ik u de samenvatting aan van het 36ste Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN36) van juni 2014. Het dreigingsniveau blijft gehandhaafd op 'substantieel'.

De formele rapportageperiode van DTN36 loopt van 1 januari 2014 tot 1 april 2014. Relevante recente ontwikkelingen tot en met medio juni 2014 zijn echter eveneens in de analyse verwerkt.

Het DTN wordt drie à vier keer per jaar opgesteld door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, beslaat in principe een kwartaal en is in eerste instantie bedoeld voor de Raad voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Het DTN wordt ook besproken met de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van uw Kamer.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten

Samenvatting Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 36, juni 2014

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Dreigingsniveau

Het dreigingsniveau in Nederland blijft 'substantieel'. Dit betekent dat de kans op een aanslag tegen Nederland reëel is. De dreiging uit jihadistische hoek blijft de bepalende factor in het dreigingsbeeld. Hoewel er nog veel onduidelijkheid is over de achtergrond van de terroristische aanslag in Brussel in het Joods Museum op 24 mei, wijst alle informatie erop dat die werd uitgevoerd door een jihadistische terugkeerder die gevochten had in Syrië. Deze aanslag illustreert de dreiging die uitgaat van de terugkeer naar Europa van jihadisten die in Syrië hebben deelgenomen aan de strijd. Deze dreiging was voor de NCTV de belangrijkste reden om in maart 2013 het dreigingsniveau te verhogen van 'beperkt' naar 'substantieel'. De door een Fransman uitgevoerde aanslag in Brussel toont aan dat de dreiging die uitgaat van teruggekeerde jihadisten voor heel Europa geldt. Verder blijkt dat terugkeerders ook in een ander land dan hun land van herkomst aanslagen kunnen plegen. Dat betekent dat in potentie alle in Europa teruggekeerde Syriëgangers ook voor Nederland een dreiging kunnen vormen. Ook is het zorgelijk dat er, twee jaar nadat de trek naar Syrië begon, nog steeds Nederlandse jihadisten uitreizen naar Syrië om zich aan te sluiten bij jihadistische strijdgroepen zoals de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL, ook wel afgekort als ISIS). De militaire opmars van deze terroristische organisatie in Irak in juni 2014 is een gevaarlijke ontwikkeling, mede omdat het een aanzuigende werking kan hebben op westerse jihadisten. De opkomst van een nieuwe generatie van Europese jihadstrijders in Syrië en mogelijk Irak, inclusief Nederlanders, ontwikkelt zich tot een duurzaam veiligheidsprobleem voor Europa en zal daarom de komende jaren sterk de aandacht blijven opeisen.

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

De problematiek in Syrië en Irak is niet de enige internationale factor die bijdraagt aan de jihadistische dreiging. In verscheidene landen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika maken jihadistische groepen gebruik van lokale conflicten, instabiliteit of zwakke overheden. De verslechtering van de veiligheidssituatie in Libië is een negatieve ontwikkeling. In dit land dreigen lokale en internationale jihadistische terroristische organisaties actiever te worden en het land te gebruiken als uitvalsbasis voor activiteiten elders.

Minder zichtbaar in de media, maar relevant voor de terroristische dreiging is het besef dat terroristische aanslagen niet alleen uit jihadistische hoek komen. Zo waren er in de Verenigde Staten (VS) en het Verenigd Koninkrijk (VK) nieuwe voorbeelden van gewelddadige eenlingen uit extreemrechtse hoek. Voor een dergelijke aanslag zijn in Nederland op dit moment geen aanwijzingen.

Internationale context van de jihadistische dreiging

Het aanhoudende conflict tussen de ISIL enerzijds en Jabhat al Nusra (JaN) en kern al Qa'ida anderzijds houdt aan. Begin januari 2014 escaleerde de broedertwist doordat JaN deelnam aan het gewapend offensief van verschillende rebellengroepen tegen de ISIL. Dit uit de hand gelopen conflict tussen de ISIL en JaN/kern al Qa'ida blijft niet beperkt tot Syrië, maar heeft geleid tot grote spanningen binnen de internationale jihadistische beweging. Hierbij valt op dat een groot deel van de jihadisten en websites steun uitspreekt voor de ISIL. Daarbij is ook veel kritiek waarneembaar op de voorman van kern al Qa'ida, Ayman al-Zawahiri, die volgens sommige jihadisten op jihadistische webfora zou moeten aftreden. Gelet op het feit dat verzoeningspogingen vooralsnog onsuccesvol zijn, kan zich een tweedeling binnen de mondiale jihadistische

beweging voor gaan doen. De dreiging tegen het Westen zal hierdoor hoogstwaarschijnlijk niet veranderen. **Zowel JaN/kern al Qa'ida als de ISIL heeft** immers de intentie en de potentie om het Westen te treffen met terroristische aanslagen. Uit profileringsdrang zouden de groeperingen zelfs meer ijver aan de dag kunnen leggen bij het uitvoeren van aanslagen in het Westen.

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

Internationale dreiging: Afrika en Azië

Begin juni 2014 is de al langer gespannen situatie tussen soennieten en sjiieten in **Irak** geëscaleerd. De jihadistische ISIL, in samenwerking met andere soennitische groepen, is erin geslaagd om een groot deel van Irak onder controle te krijgen. Beelden van gewelddadigheden begaan door de ISIL hebben wereldwijd geleid tot een golf van verontwaardiging. De ontwikkelingen kunnen leiden tot een burgeroorlog tussen de soennieten en sjiieten in Irak. De opmars van de ISIL vergroot tevens de aantrekkingskracht op buitenlandse jihadisten. Doordat de ISIL ook actief is in Syrië en dit land aan Irak grenst, ontstaat er een groot gebied in het Midden-Oosten dat onder controle staat van jihadisten. In een dergelijk **safe haven** kunnen buitenlandse jihadisten, nog meer dan nu al het geval is, strijdervaring opdoen en ook aanslagen voorbereiden die in het Westen gepleegd kunnen worden. Bovendien is zichtbaar dat de ISIL en haar sympathisanten wereldwijd, ook die in Nederland, de militaire opmars van de groepering in jihadistische propaganda uitbuiten en daarmee de status van de groep binnen de mondiale jihad een impuls geven. Dit kan het gevolg hebben dat nog meer westerse jihadisten zich bij de ISIL aansluiten dan nu al het geval is.

In **Syrië** gaat de gewapende strijd van de rebellen (jihadisten en andere opstandelingen) tegen het Syrische leger en zijn buitenlandse bondgenoten onverminderd door. Het Assad-regime profiteert van de grote verdeeldheid onder de gewapende oppositie en de strijd van verschillende groepen tegen de ISIL, maar slaagt er vooralsnog niet in om de strijd definitief in eigen voordeel te beslechten. Door de toegenomen druk heeft de ISIL zich noodgedwongen steeds meer teruggetrokken richting het noordoosten van Syrië, waar de groepering nog steeds een sterke positie heeft. Gelet op het interne jihadistische conflict, is het voor **kern al Qa'ida** van strategisch belang dat JaN een goede positie in Syrië heeft en zo een tegenwicht kan bieden aan de ISIL. De activiteiten van JaN en de ISIL richten zich ook op **Libanon**, een buurland van Syrië. Beide groeperingen waren verantwoordelijk voor een aantal zware aanslagen tegen Hezbollah-doelwitten in het land. De sjiiitische Hezbollah uit Libanon steunt namelijk het Syrische regime in diens strijd in Syrië tegen de opstandelingen. Heersende spanningen tussen de diverse bevolkingsgroepen in Libanon escaleren echter vooralsnog niet.

In **Egypte** heeft het offensief van de autoriteiten aan het begin van 2014 een nieuwe reeks aanslagen in Egypte en de Sinai niet kunnen voorkomen. Bij die aanslagen werden vooral Egyptische leger- en politiedoelwitten aangevallen door gekende terroristische organisaties, zoals Ansar Bayt al-Maqdis (ABaM), maar ook door nieuwe jihadistische groeperingen. De dreiging geldt niet alleen voor het Egyptische veiligheidsapparaat en infrastructuur, maar richt zich ook op de belangrijkste bronnen van inkomsten: het toerisme, het Suezkanaal en buitenlandse instellingen in Egypte. Hierdoor kunnen ook westerlingen en westerse belangen doelwit zijn van aanslagen. De aanwezigheid van **manpads** bij ABaM en de capaciteit om deze te gebruiken, vormen een blijvend risico voor de burgerluchtvaart boven de regio. In **Libië** is geen effectief functionerend staatsgezag meer, waardoor de onveiligheid toeneemt. Tegen deze achtergrond

dreigen lokale en internationale jihadistische terroristische organisaties actiever te worden binnen het land en/of het land te gebruiken als uitvalsbasis voor activiteiten elders. Zo zou de prominente jihadist Mokthar Belmokthar in Libië verblijven, mogelijk ter voorbereiding op een aanslag tegen westerse doelwitten in de regio. In **Jemen** gaat het geweld van **Al Qa'ida op het Arabisch Schiereiland** (AQAS), ondanks de vele drone-aanvallen, onverminderd door. De dreiging tegen de veiligheidsautoriteiten en westerse belangen in Jemen blijft onverminderd hoog.

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

Het voortdurende brute optreden van de jihadistische terroristische groepering Boko Haram in **Nigeria** heeft geleid tot internationale ophef en bemoeienis. Tot op heden beperken de activiteiten van Boko Haram zich voornamelijk tot het land zelf. De mogelijke betrokkenheid van westerse landen bij het bestrijden van Boko Haram kan ertoe leiden dat westerse doelwitten in de regio nadrukkelijker in beeld komen van de groepering. Rebellen groepen alsmede jihadistische groepen blijven de veiligheidssituatie in **Noord-Mali** negatief beïnvloeden. Ook de stad Gao is enkele malen aangevallen. In deze stad is het Nederlandse contingent gelegerd dat deelneemt aan de **Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali** (Minusma). De positie van al Shabaab in **Somalië** en **Kenia** blijft sterk. Ook andere landen die troepen in Somalië hebben om daar tegen al Shabaab te strijden, kunnen rekenen op wraakacties van deze terroristische groep. De aanslag van 24 mei 2014 van al Shabaab in **Djibouti** op een Frans restaurant illustreert deze dreiging.

Het is de Afghaanse Taliban niet gelukt om de presidentverkiezingen in **Afghanistan** van april en juni 2014 met grote aanslagen te verstoren. Wel voerde de Taliban in aanloop naar de verkiezingen terroristische aanslagen uit die specifiek gericht waren op buitenlanders/de internationale gemeenschap in Afghanistan.

Internationale dreiging: Europa en Noord-Amerika

De terroristische dreiging tegen Europa en Noord-Amerika blijft aanwezig. De belangrijkste component van deze dreiging is de jihadgang vanuit nagenoeg alle **westerse landen naar Syrië en de daaraan verbonden risico's van terugkeerders**. Voor het eerst vond er door een terugkeerder uit Syrië uitgevoerde terroristische aanslag plaats in Europa. De 29-jarige Franse Mehdi N. wordt verdacht van het neerschieten van enkele bezoekers bij het Joods Museum in Brussel op zaterdag 24 mei. Bij deze aanslag vielen vier doden. Het is nog onduidelijk waarom de verdachte specifiek het Joodse museum in Brussel als doelwit uitkoos. Joodse locaties zijn vaker doelwit geweest bij jihadistische terroristische aanslagen. Ook maken de staat Israël en het joodse volk als vermeende vijand van de islam een structureel onderdeel uit van de jihadistische propaganda. De aanslag in Brussel bevestigt het grensoverschrijdende karakter en de ernst van de huidige jihadistische dreiging. Niet alleen pleegde de man een aanslag buiten zijn land van herkomst; ook reisde hij tijdens zijn terugkeer uit Syrië via diverse landen naar Europees grondgebied. Dit wijst in eerste instantie op een hoge mate van veiligheidsbewustzijn bij hem, vermoedelijk met als doel om onder de radar te blijven van de Europese veiligheidsinstanties. Het is vooralsnog onduidelijk of de man, die volgens de Franse autoriteiten een jaar vocht bij de ISIL in Syrië, aangestuurd werd door een buitenlandse groepering of dat hij zelfstandig besloot over te gaan tot de aanslag. Europese veiligheidsdiensten hebben al eerder geconstateerd dat jihadistische groeperingen in Syrië (westerse) jihadisten **rekruteren, trainen en 'tasken'**. Deze jihadisten kunnen naar Europa worden

(terug-) gestuurd om een aanslag te plegen. In de afgelopen periode werd in Frankrijk ook een aanslag van een terugkeerder uit Syrië door de autoriteiten verijdeld. Hij werd op 11 februari gearresteerd in de omgeving van Cannes. Bij huiszoeking in zijn flat werden zelfgefabriceerde explosieven (IED's) aangetroffen die hij zeer waarschijnlijk wilde gebruiken voor het plegen van een aanslag in Frankrijk.

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

Het Britse *Office for Security and Counter-Terrorism* (OSCT) meldde eind 2013 dat de dreiging van extreemrechtse eenlingen in het Verenigd Koninkrijk (VK) de laatste jaren is toegenomen. De afgelopen periode deed zich daar in het VK minimaal één voorbeeld van voor, waarbij overigens de autoriteiten wel in staat waren hem vroegtijdig op te sporen. In mei 2014 werd een 42-jarige Brit tot tien jaar cel veroordeeld vanwege het plannen van terroristische aanslagen. De neonazistische en anti-islamitische dader wilde in Noordwest-Engeland moskeeën opblazen met zelfgemaakte explosieven. De politie kwam hem op het spoor toen hij op zijn werk op het internet zocht naar handleidingen voor het maken van explosieven. Ook in de VS deed zich opnieuw een geweldsdaad voor van een extreemrechtse eenling. In Kansas schoot een gekende racistische Vietnam-veteraan drie personen dood in de veronderstelling dat zij Joods waren.

Dreiging tegen Nederland

De ontwikkelingen rond de jihadgang naar Syrië blijven de belangrijkste factor in het huidige dreigingsbeeld. De terroristische aanslag in Brussel toont aan, zoals in het vorige DTN gemeld, dat Europese terugkeerders uit Syrië ook in een ander land dan het land van herkomst actief kunnen worden. Een hoger profiel van een ander land zou bijvoorbeeld voor terugkeerders aanleiding kunnen zijn om niet naar het land van herkomst maar naar een ander land te gaan.

In potentie kunnen alle in Europa teruggekeerde Syriëgangsters ook voor Nederland een dreiging vormen. Intussen blijven de uitreizen van Nederlanders naar jihadistische groeperingen in Syrië doorgaan. De interne jihadistische strijd tussen JaN en ISIL heeft hier (vooralsnog) geen remmend effect op. Het is zorgelijk dat de uitreizen naar Syrië, twee jaar nadat deze trek begon, nog steeds plaatsvinden. Het blijkt dat voortdurende jihadistische propaganda en de wervende kracht van Nederlandse jihadstrijders in Syrië blijven appelleren aan nieuw geradicaliseerde jongeren. Op deze wijze wordt tot op heden een continue aanwas van uitreizigers gegenereerd. De aanwas geldt ook voor vrouwen. Hoewel de Nederlandse vrouwen in Syrië niet deelnemen aan gevechtshandelingen, kunnen zij bij terugkeer in Nederland evenzeer geëngageerd aan het jihadisme zijn en daarmee een dreiging vormen voor Nederland. Eerder bleek al dat Nederlandse jihadisten in Syrië betrokken waren bij ernstige gewelddaden in dit land. Het laatste half jaar hebben voor het eerst ook twee Nederlandse jihadisten zelfmoordaanslagen in Irak en Syrië uitgevoerd.

De jihadistische propaganda blijft vooral via sociale media door Nederlandse jihadisten verspreid worden en is daardoor openlijk en laagdrempelig beschikbaar. Deze propaganda is erop gericht jongeren aan te moedigen om te strijden voor de jihad in Syrië en andere jihadistische strijdgebieden. Daarnaast wordt het karakter van de jihadistische propaganda op Nederlandstalige jihadistische Facebook-groepen gewelddadiger. Zelfmoordaanslagen in jihadistische strijdgebieden worden hierop verheerlijkt. Een risico van dergelijke verheerlijking door Nederlandse jihadisten is dat er een drempelverlagende werking van uit kan gaan.

Van teruggekeerde jihadisten gaat niet alleen een potentiële aanslagdreiging en een radicaliserende werking uit, maar zij kunnen zich in Nederland tevens op gewelddadige wijze inlaten met fondsenwerving voor de jihad. Dit bleek uit de arrestatie in de eerste helft van 2014 van drie personen op verdenking van het plannen van gewelddadige overvallen in Nederland met als doel de internationale jihad financieel te ondersteunen.

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

Gewelddadige radicalisering en polarisatie

Dat het radicaal-islamitische landschap in Nederland de laatste twee jaar ingrijpend veranderd is, kan niet los worden gezien van internationale ontwikkelingen. Radicaal-islamitische groeperingen hadden tot ongeveer twee jaar geleden nauwelijks een podium in Nederland. De ontwikkelingen in voornamelijk Syrië hebben echter een gunstig klimaat geschapen voor dit soort groepen. Het gebruik van geweld door jihadisten in Syrië wordt door radicaal-islamitische Nederlanders als legitiem beschouwd. Door in te zetten op de propagandistische inkleuring van de actualiteit worden jongeren aangetrokken tot het jihadistisch vertoog en wordt de (potentiële) achterban verbreed. Zo gebruiken Nederlandse jihadisten in hun propaganda het sektarische conflict in Syrië en Irak om het vijandbeeld van sjiieten te versterken. Deze propaganda bevat (vooralsnog) geen directe concrete bedreigingen richting Nederlandse sjiitische personen of organisaties, maar vergroot wel het risico op toenemende polarisatie en mogelijk escalatie tussen de twee islamitische geloofsstromingen in Nederland.

Tijdens en in aanloop naar de Nuclear Security Summit (NSS) op 24 en 25 maart 2014 in Den Haag hebben zich vanuit **extreemlinkse** hoek **enkele 'extremisme light' acties** voorgedaan. De doorgaans meest actieve groep binnen extreemlinks, de asielrechtenextremisten, voerden de afgelopen maanden relatief weinig (buitenwettelijke) acties uit. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de kleine volhardende kern van asielrechtenextremisten structureel af zou willen zien van buitenwettelijke acties. De relatieve rust in de activiteiten van **dierenrechtenextremisten** heeft zich opnieuw doorgezet. Er was geen sprake van grote buitenwettelijke acties. De afgelopen periode zijn de **acties tegen de gaswinning** in Groningen geïntensiveerd. De plannen van het kabinet voor aanpassing van de gaswinning en voor compensatieregelingen zorgden er niet voor dat de harde kern van het verzet afziet van verdere acties. De inmenging van de landelijk opererende, radicale milieugroepering GroenFront! in het radicale verzet tegen gaswinning zorgt vanaf januari 2014 voor een professionalisering en verharding van de acties.

Al een decennium zijn **extreemrechtse en rechts-extremistische** actievoerders niet in staat grote groepen te mobiliseren voor hun activiteiten. Diverse extreemrechtse groepen probeerden niettemin actuele zaken voor eigen gewin te kapitaliseren. Extreemrechts speelde met het aankondigen van demonstraties in op maatschappelijke polarisatie (zie hieronder), gebeurtenissen in Deurne en de voorwaardelijke invrijheidstelling van Volkert van der G.. Al deze initiatieven trekken media-aandacht, waar het de initiatiefnemers mede om te doen is, maar lijken opnieuw niet te leiden tot groei van de extreemrechtse beweging. Wel kunnen door dergelijke initiatieven mogelijk confrontaties ontstaan met allochtone of extreemlinkse actiegroepen en kan de polarisatie tussen bevolkingsgroepen binnen de maatschappij (verder) toenemen.

De gepolariseerde discussie over de islam in het algemeen en de positie van Marokkaanse Nederlanders in het bijzonder kende de afgelopen periode een

opleving. In dit gepolariseerde en verhitte klimaat kregen lokale incidenten ruime aandacht in de landelijke media en het publieke debat. Een overval bij een juweliersechtpaar in Deurne op 28 maart, waarbij twee Marokkaans-Nederlandse overvallers werden doodgeschoten, leidde tot stevige debatten over de grenzen van noodweer en over de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse jongemannen bij misdrijven. In dezelfde periode kwam het bericht naar buiten over de mogelijke mishandeling van een niqaabdraagster in Eindhoven en nam burgemeester Van Aartsen van Den Haag publiekelijk stelling tegen racistisch geweld in de Scheveningse wijk Duindorp. Hoewel er geen causaal verband bestaat tussen de incidenten wordt door velen in het publieke debat wel een relatie gelegd: namelijk dat deze incidenten voorbeelden zouden zijn van racisme in Nederland. Dit kan tot gevolg hebben dat sommige bevolkingsgroepen het gevoel hebben dat zij worden aangevallen. Het gepolariseerde klimaat is daarmee **niet alleen een onschuldige uitlaatklep voor emoties, maar herbergt ook risico's** omdat eventuele triggerevents tot een dynamiek van (onvoorziene) acties en reacties kunnen leiden.

Directie
Weerbaarheidsverhoging

Datum
30 juni 2014

Ons kenmerk
534826

Weerstand

In Nederland is er een grote afkeer van ideologisch gemotiveerd geweld. Dit geldt ook voor de moslimbevolking in Nederland. Er zijn echter zorgen over de weerbaarheid onder de moslimbevolking over langere termijn. In het vorige DTN zijn al signalen beschreven dat de weerbaarheid binnen moslimgemeenschappen in toenemende mate onder druk komt te staan door intimiderend optreden van een kleine groep jihadistische jongeren. Dit jihadistische intimiderende optreden werd in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 opnieuw zichtbaar. Nederlandse jihadisten voerden fel actie tegen de deelname van moslims aan de gemeenteraadsverkiezingen. De jihadisten zijn ervan overtuigd dat moslims afstand moeten doen van zowel hun actieve als passieve kiesrecht vanwege het in hun ogen on-islamitische karakter van verkiezingen. Ondanks deze intimidatiepogingen heeft de doelgroep zich voor zover na te gaan uiteindelijk niet laten beïnvloeden en heeft men deelgenomen aan de verkiezingen.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie
Weerbaarheidsverhoging**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nctv.nl

Ons kenmerk
534821

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 30 juni 2014
Onderwerp Integrale aanpak jihadisme

De terroristische dreiging in Nederland is en blijft substantieel. Dit blijkt uit het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 36 (DTN36) van de NCTV. Inmiddels zijn circa 130 Nederlandse jihadisten naar Syrië uitgereisd en zijn ruim dertig jihadisten teruggekeerd. De publicatie van de AIVD¹ plaatst dit zorgelijke fenomeen van jihadgang in een bredere context van een wereldwijde jihadistische beweging, die met haar nadrukkelijke aanwezigheid in Nederland ook een dreiging vormt voor onze democratische rechtsorde en veiligheid. Deze duurzame en veelomvattende dreiging moet voor lange termijn worden tegengegaan. Mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zend ik u hierbij de Nederlandse integrale aanpak jihadisme.

Op 24 mei jl. drong een gewapende man het Joods Museum in Brussel binnen. Hij schoot binnen een minuut gericht vier mensen neer en ontsnapte via een gereedstaande auto. Met de arrestatie van de waarschijnlijke schutter werd duidelijk dat het gaat om een Franse jihadist die deelnam aan de strijd in Syrië. Eerder dit jaar wisten de Franse autoriteiten nog een aanslag van een Syriëganger te voorkomen, maar met de Brusselse moorden komt datgene waar Europese contra-terroristische organisaties, ook de AIVD en NCTV, al maanden voor waarschuwden uit: de concrete dreiging die uitgaat van de ongeveer 3000 Europese Syriëgangers.

De gruwelijke uitwassen van deze beweging zijn zichtbaar bij de opmars van ISIS in Irak en het voortdurende geweld van ISIS en Jabhat al Nusra in Syrië. Deze terroristische organisaties plegen dagelijks vanuit hun extreem gewelddadige gedachtegoed de meest vreselijke misdrijven. Datzelfde gedachtegoed heeft inmiddels in Nederland honderden aanhangers en vele sympathisanten. Deze – met name jonge – mensen worden aangetrokken door de extreme gewelddadige ideologie die steeds openlijker wordt gepropageerd. De beweging vertoont kenmerken van een sekte zoals zij jongeren ideologisch bewerkt, ze isoleert van hun familie en vrienden en een strijd instuurt gericht op het realiseren van een totalitaire heilsstaat waarin voor andersdenkenden geen plaats is. Het gevaar van deze sekte-achtige beweging wordt versterkt door de veelvormigheid van acties (jihadgang, propaganda, bedreiging, etc.) gecombineerd met een bijna ongreepbare organisatiestructuur. Het is bijzonder zorgelijk dat er individuen en

---

¹ AIVD publicatie 'Transformatie van het Jihadisme in Nederland – zwermdynamiek en nieuwe slagkracht'

netwerken in Nederland zijn die dit gedachtegoed delen, maar daar staat tegenover dat de weerzin tegen deze beweging breed wordt gedeeld in de Nederlandse samenleving, ook onder onze moslimgemeenschappen.

Integrale aanpak jihadisme en jihadgang

Het is onacceptabel dat Nederlandse ingezetenen deelnemen aan deze jihadistische beweging en de gewelddadige jihadistische strijd ongeacht waar ze plaatsvindt of gaat plaatsvinden. Alle beschikbare middelen worden daarom aangewend om uitreis met dit doel te verhinderen, risico's van elke terugkeerder weg te nemen en het werven van nieuwe aanhang tegen te gaan. De dreiging die voor Nederland uitgaat van de jihadistische beweging vraagt, gepaard met de actuele risico's van Syriëgangers, om een krachtige aanpak. De eerder geïntensiveerde inzet van de contraterorisme-partners wordt dan ook op alle fronten voortgezet en uitgebouwd. Binnen OM, politie en AIVD heeft de afgelopen periode een herprioritering plaatsgevonden en wordt structureel gemonitord of de beschikbare capaciteit voldoet.

De Nederlandse aanpak van het gewelddadig jihadisme omvat het onderstaande pakket van maatregelen.

De Nederlandse aanpak jihadisme:

1. **Informatie-uitwisseling en samenwerking:** ten behoeve van de Nederlandse integrale aanpak vindt intensieve, nationale en internationale, samenwerking en informatie-uitwisseling door politie- en inlichtingendiensten plaats. Reisbewegingen, contacten en andere relevante zaken worden gedeeld om deze dreiging het hoofd te bieden.
2. **Risicoreductie:** de risico's van elke terugkeerder worden in kaart gebracht en -op basis daarvan- worden strafrechtelijk, bestuurlijk of maatschappelijk maatregelen getroffen. Het onderscheid tussen softe en harde maatregelen is daarbij irrelevant: alleen resultaat telt.
3. **Interventies:** uitreizen wordt met alle beschikbare middelen, zoals SIS-signalering, bevrozing tegoeden, paspoortsignalering, interventie maatregelen op lokaal niveau, ontmoedigd en belemmerd. Van alle circa 130 uitgereisde Syriëganger wordt bekeken of strafrechtelijke vervolging -op welke grond dan ook- mogelijk is.
4. **Sociale media en internet:** online-activiteiten van jihadisten ter ondersteuning van de jihad worden gedwarsboomd met alle juridische, bestuurlijke en maatschappelijke middelen die mogelijk zijn. Internetbedrijven is gevraagd hieraan bij te dragen.
5. **Radicalisering:** bij de aanpak wordt samengewerkt met eerstelijns professionals in velerlei disciplines en het brede maatschappelijk middenveld, moslims en niet-moslims. Dit om radicalisering te signaleren, nieuwe aanhang van deze jihadistische beweging te voorkomen en om de verspreiding van de radicale boodschap een halt toe te roepen.

1. Informatie-uitwisseling en samenwerking

De Nederlandse contraterorisme-partners werken nauw samen in een gecoördineerde en geregisseerde integrale aanpak om het jihadisme aan te

pakken.² Detectie, signalering, opsporing en vervolging gaan samen met bestuurlijke interventies. Individuen en groepen met terroristische intenties beperken zich echter niet tot nationale grenzen. Het feit dat de aanslag in Brussel is gepleegd door een Franse Syriëganger bevestigt dit. De Nederlandse veiligheidsdiensten en de politie werken intensief samen met partnerdiensten binnen en buiten de EU, waaronder Turkije, om een zo gedegen mogelijk nationaal beeld te hebben van uit- en inreizigers. Het weten waar personen zich bevinden en welke reisbewegingen ze maken – zowel buiten als binnen Europa – is prioriteit. Dit is gezien de aantallen personen en de huidige instrumenten die gebruikt worden om deze inzichten te verkrijgen een grote uitdaging. De groep van negen EU-landen met wie ik regelmatig overleg over jihadgangers heeft effectievere informatie-uitwisseling die snel beschikbaar is hoog op de agenda staan.³ Op 18 juni heeft ten behoeve van de uitwerking hiervan een expertsessie plaatsgevonden. Deze intergouvernementele samenwerking leidt tot een op 8 juli door de betrokken ministers vast te stellen Europees actieplan. Kern van het plan zijn de volgende punten:

- Op basis van uniforme criteria worden de relevante gegevens van de Europese Syriëgangers intensiever onderling uitgewisseld ten behoeve van signalering. Voor de gerichte signalering van deze Syriëgangers zal het bestaande Schengen Informatie Systeem worden versterkt.
- In de JBZ-raad, recent nog op 5 juni, is meerdere malen benadrukt welk belang is gelegen in het structureel kunnen gebruiken van reisgegevens om Syriëgangers te detecteren. Het verdient de voorkeur hiervoor in Europees verband de daartoe vereiste maatregelen te treffen. De noodzaak tot het kunnen beschikken over reisgegevens is zeer actueel. Daarom zal in het vast te stellen Europese actieplan ook het nationaal gebruik van reisgegevens worden gestimuleerd omdat dit het inzicht verschaft dat nodig is om personen die uitreizen naar jihadistische strijdgebieden of daaruit terugkeren te detecteren. Hierbij is interoperabiliteit en een eenduidige benadering van de luchtvaartsector in Europees verband essentieel. In een Europa zonder grenzen vind ik het bovendien van groot belang om initiatieven op het gebied van reisgegevens in samenhang te benaderen. Zoals bij u bekend hebben 14 landen⁴ financiering ontvangen van de Europese Commissie om te komen tot een nationaal portaal ten behoeve van reisgegevens.⁵ In afwachting van de wetgeving zou het portaal reeds benut kunnen worden binnen de bestaande wettelijke kaders. Mijn toezegging om met een brief te komen doe ik gestand na de informele JBZ-raad van 8 juli.
- Ten behoeve van de tactische en strategische analyse wordt het Europol Focal Point Terrorist Travel intensiever ingezet. Hierdoor ontstaat een overzicht van Europese Syriëgangers.
- Het delen van gegevens en ervaringen op de domeinen preventie en repressie wordt verder geïntensiveerd. Hierbij is aandacht voor

---

² Dit betreft: AIVD, Ministerie van Defensie, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen, NCTV, OM, Politie en de direct betrokken gemeenten.

³ De negen landen zijn: Nederland, België, Frankrijk, Zweden, Denemarken, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, en Ierland

⁴ Nederland, Finland, Frankrijk, Estland, Oostenrijk, Letland, Zweden, Roemenië, Portugal, Spanje, Slovenië, Hongarije, Bulgarije, Litouwen.

⁵ Zie hiervoor ook de antwoorden op vragen van het kamerlid Schouw over het aanleggen van een database met reisgegevens van Nederlanders, Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2013-2014, nr. 1275.

strategische communicatie, het blokkeren van jihadistische uitingen, en de-radicaliseringsstrategieën.

Ook buiten Europa is Nederland actief. Samen met Marokko wordt een reeks van bijeenkomsten gehouden met een belangwekkende groep van westerse en islamitische landen (waaronder Turkije en Jordanië) om ervaringen uit te wisselen en de samenwerking te versterken waar het gaat om de aanpak van jihadstrijders.⁶ Naast dit 'Foreign Terrorist Fighters-initiatief' zet Nederland in hetzelfde verband gericht in op de thema's: 'Criminal Justice and Rule of Law' en het bevorderen van nationale strategieën ten aanzien van 'Countering Violent Extremism'. Zo is Nederland één van de medeoprichters van het International Institute for Justice and the Rule of Law op Malta.

2. Risicoreductie

Persoonsgerichte interventies worden in gang gezet op basis van signalen van de AIVD of de politie. Beiden hebben het onderzoek naar Nederlandse jihadgangers het afgelopen jaar geprioriteerd en sterk geïntensiveerd. Zij worden hierin bijgestaan en ondersteund door de NCTV. Naar elke terugkeer wordt onderzoek verricht. Hij/zij is onderwerp van een gedegen risicoschatting, waarbij ook wordt gezien of strafvervolgning opportuun is. Ook bracht de AIVD enkele tientallen inlichtingenproducten uit over ontwikkelingen op dit terrein. Daarnaast verstrekte de dienst over de periode maart 2013 tot en met mei 2014 47 ambtsberichten die concreet betrekking hebben op zowel personen die reeds in Syrië actief zijn of die van plan zijn uit te reizen als op facilitators en rekruteurs. Dergelijke ambtsberichten zijn verstrekt aan de Landelijk Officier van Justitie Terrorismebestrijding, enkele burgemeesters, de Raad voor Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, de Immigratie en Naturalisatie Dienst en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het kader van risicoreductie is de politie nadrukkelijk aanwezig in de direct betrokken wijken. De lokaal draaiende onderzoeksteams worden bijgestaan vanuit een landelijk expertise-punt. Ten behoeve van het nationale beeld van in- en uitreizigers wordt onder andere SIS-gesignaleerd en de internationaal geïntensifieerde informatie-uitwisseling benut. Op basis van deze informatiestromen van politie en AIVD heeft de KMar de alertheid vergroot op in- en uitreis aan onze grenzen en op afwijkende gedraging binnen het eigen bewakingsgebied. Dit geldt niet alleen voor de Grensbewaking en Mobiel Toezicht Veiligheid maar ook in de beveiliging van vitale objecten en subjecten. Vanzelfsprekend worden passende beveiligingsmaatregelen getroffen indien de dreiging of het risico daartoe aanleiding geeft. De betrokken partners in het stelsel bewaken en beveiligen zijn alert en monitoren de situatie nauwgezet.

3. Interventies

Zoals de AIVD in haar publicatie stelt zoeken jihadistische organisaties en individuen doelbewust de grenzen van de Nederlandse wet op.⁷ Het is een teken van hun ontwikkeling dat zij zowel in de verkondiging van hun boodschappen als in hun modus operandi (bijvoorbeeld bij uitreizen naar jihadgebieden) de autoriteiten vaak weten te omzeilen. Dit bemoeilijkt de mogelijkheden voor politie

⁶ Inmiddels hebben in dit GCTF-verband (Global Counterterrorism Forum) drie geplande bijeenkomsten plaatsgevonden: op 19 en 20 februari in Den Haag, op 14 en 15 mei in Marrakech (onder meer over verbeterde grensbewaking) en op 16 en 17 juni in Abu Dhabi

⁷ AIVD publicatie 'Transformatie van het Jihadisme in Nederland', pagina's 20 en 59.

en justitie om effectief in te grijpen. Dit ligt niet aan de wettelijke instrumenten als wel aan de praktische uitdaging om de wetsovertreding daadwerkelijk aangetoond te krijgen.

Meerdere terugkeerders, (potentiële) uitreizigers, rekruteurs en facilitators zijn onderwerp van strafrechtelijk onderzoek. Recent zijn de eerste twee terugkeerders aangehouden. Op 24 juni is een 18-jarige man door de politie in Den Haag aangehouden op verdenking van het rekruteren van personen om aan de gewapende strijd in Syrië deel te nemen. Op 23 april is 20-jarige man uit Amsterdam aangehouden op verdenking van het plegen van voorbereidingshandelingen gericht op het deelnemen aan de strijd in Syrië onder de vlag van een terroristische organisatie. Hij wordt eveneens verdacht van het voor verspreiding voorhanden hebben van tot terreur opruiende teksten. Op 15 mei is een teruggekeerde Syriëganger uit Delft aangehouden vanwege het voorbereiden van een gewapende overval. De man zou met de opbrengst van de overval de internationale jihad financieel willen ondersteunen. Van beide personen is het voorarrest inmiddels verlengd met respectievelijk 90 en 60 dagen.

Het onderzoek in deze en andere zaken is, zoals gezegd, bijzonder complex, met name vanwege uitdagingen in de bewijsvergaring. Voor terroristische misdrijven geldt in beginsel een universele rechtsmacht. Uitgereisde strijders kunnen in Nederland worden vervolgd voor terroristische misdrijven die zij in het buitenland hebben gepleegd. Het OM heeft inmiddels de aanpak ten aanzien de vervolging van deze misdrijven verscherpt. Zo beziet het OM de mogelijkheden om terugkeerders direct na terugkeer aan te houden. De politie heeft de recherchecapaciteit verstevigd door deze meer te richten op de groep jihadgangers en aan te vullen met gerichte expertise. Het OM heeft zijn kennis en expertise gebundeld. Hiermee kan opgedane kennis en ervaring benut worden voor lopende en toekomstige strafzaken.

Teneinde het juridisch instrumentarium te versterken wordt het wetsvoorstel inzake de verruiming van de mogelijkheid tot ontneming en de gronden voor verlies van het Nederlanderschap bij terroristische activiteiten voor advies zo spoedig mogelijk na behandeling in de Rijksministerraad naar de Raad van State gestuurd (motie Dijkhoff c.s. Kamerstuk 29 754, nr. 224).

Na de besluitvorming bij de informele JBZ-raad op 8 juli a.s. over het hierboven genoemd Europees Actieplan beoordeel ik of een uitbreiding nodig is van wettelijke bevoegdheden om reisgegevens te kunnen benutten voor de bestrijding van terroristische en andere zware misdrijven.

Ik houd doorlopend de noodzaak tot nieuwe, aanvullende of verscherpte wettelijke voorzieningen tegen het licht. Indien noodzakelijk zal ik direct optreden en zorgen voor gerichte versterking van het wettelijk instrumentarium. Zo vindt internationaal een verkenning plaats naar de beperking van in- en uitreis naar specifieke landen of jihadistische strijdgebieden.

Naast de strafrechtelijke aanpak worden bestuurlijke middelen ingezet om de jihadgang te ontmoedigen en de (potentiële) dreiging van terugkeerders te beperken. De huidige inzet van de burgemeesters in de meest betrokken gemeenten is cruciaal om de dreiging die van (potentiële) jihadstrijders uit gaat te verminderen. Door hun betrokkenheid en sturing op preventie, detectie en gerichte interventie wordt de dreiging verder beperkt. In lokale multidisciplinaire casuoverleggen delen AIVD, politie, OM en gemeenten, onder coördinatie van de

NCTV, alle beschikbare en relevante informatie om de meest effectieve interventie te bepalen en zicht te houden op de integraliteit. Hierbij worden onder andere deze middelen gebruikt:

- *Uitschrijven GBA*: inmiddels zijn ruim dertig uitgereisde jihadisten uitgeschreven uit de Gemeentelijke Basisadministratie.
- *Paspoortmaatregel*: ik heb inmiddels 29 keer een paspoort gesignaleerd ten behoeve van vervallen verklaring. Ik doe dit bij gegronde vermoedens dat iemand in het buitenland handelingen gaat verrichten die een bedreiging vormen voor Nederland, zoals aansluiting bij Al-Qaida gerelateerde strijdgroepen
- *Kinderbescherming*: van zes minderjarigen is op basis van het jeugdrecht de uitreis tegengehouden door hen onder toezicht en/of in een gesloten jeugdinrichting te plaatsen.
- *Stopzetten uitkeringen en studiefinanciering*: door bemiddeling van de CT-Infobox zijn ruim 30 sociale uitkeringen gestopt. Alle andere vormen van toelagen, waaronder studiefinanciering, zijn gestopt. Ook is er zero-tolerance met betrekking tot schuldaflossing.
- *Bevriezen financiële tegoeden*: in navolging van de vier eerdere bevriezingen van financiële tegoeden in het kader van de Sanctieregeling terrorisme 2007-II zijn op dit moment acht nieuwe casus in behandeling.

In het regulier overleg met de meest betrokken burgemeesters met betrekking tot jihadgang bespreken de minister van SZW en ik hoe we de gemeenten het beste hierbij kunnen ondersteunen. De invulling van de geboden ondersteuning vindt vraaggericht plaats samen met gemeenten. Zo faciliteren we nationale (en internationale) uitwisselingen tussen gemeenten over effectieve praktijken. Aan elke betrokken gemeente wordt intensieve ondersteuning bij de multidisciplinaire casusaanpak en bij de gerichte preventieve aanpak geboden. Hiermee wordt gezorgd voor samenhang in de aanpak van de diverse gemeenten. Een pool van experts is beschikbaar om de lokale driehoek bij te staan. Er zijn verdiepingstrainingen voor wijkagenten en andere eerstelijns werkers. In de afgelopen jaren zijn al enkele duizenden eerstelijns werkers op deze manier getraind. Ook treffen de direct betrokken Nederlandse en Belgische burgemeesters elkaar op 8 juli om kennis en ervaringen uit te wisselen.

Naast de directe aanpak van groepen en individuen, is het van groot belang ook de toegang te bemoeilijken tot middelen waarmee terroristische aanslagen kunnen worden gepleegd. Onder de huidige integrale aanpak vallen dan ook maatregelen gericht op Chemische, Biologische, Radiologische en Nucleaire (CBRN) middelen, (zelfgemaakte) explosieven. Voortdurend wordt bezien of concrete dreigingsinformatie over (mogelijke) nieuwe aanslagmiddelen- en methoden nieuwe tegenmaatregelen vereist.

4. Sociale media en internet

Het DTN36 constateert dat de hoeveelheid jihadistische uitingen, toegesneden op Nederlandse jongeren, toeneemt toe en dat de uitingen bovendien steeds radicaler en gewelddadiger worden. Zoals de AIVD in haar publicatie terecht stelt, kunnen deze uitingen leiden tot nieuwe aanwas voor de jihadistische beweging in Nederland, stijging van het aantal uitreizigers naar strijdgebieden en terugkeerders met strijdervaring, verdere radicalisering en geweldsbereidheid en uiteindelijk tot een hogere kans van terroristische aanslagen in Nederland.

Om deze trend te keren wordt nu, in aanvulling op het volgen van online trends en ontwikkelingen, geïntervenieerd door Flagging, Notice & Take Action procedures, Notice & Take Down, counternarratives en door het versterken van de online weerbaarheid. In lijn met de eerdere ingreep in het jihadistische radiostation Ghurabaa zijn ook de bedrijven die de website dewarereligie.nl faciliteren door de NCTV verzocht om de uitingen op deze site te toetsen aan hun gebruikersvoorwaarden. Ook heb ik internationale bedrijven die de toegang tot deze propaganda faciliteren laten weten dat ik van hen actie verwacht. Veel bedrijven hebben weliswaar jihadistische uitingen in hun gebruikersvoorwaarden, maar handelen hier niet naar. Deze bedrijven dienen hun eigen regels voor het plaatsen van berichten na te leven en de propaganda van gewelddadige jihadisten te verwijderen. De NCTV is met deze bedrijven in gesprek en een aantal bedrijven hebben al aangegeven bereid te zijn hier gehoor aan te zullen geven. Vanzelfsprekend is ook strafrechtelijk optreden tegen dit soort uitingen mogelijk wanneer jihadisten oproepen tot gewelddadigheden of wanneer de uitingen neerkomen op het werven voor de gewapende strijd.

De Europese Commissie heeft de oprichting aangekondigd van een publiek-privaat platform om de verwijdering van illegale content te bespreken en tegengeluid te faciliteren. Dit platform zal verder bouwen op basis van het reeds lopende Nederlands initiatief 'European Joint Initiative on Internet and Counterterrorism' en overheden verder stimuleren actief samen te werken op dit gebied. Bij de JBZ-raad van oktober zal ook op Europees niveau een high level bijeenkomst plaatsvinden met relevante sociale media bedrijven, zoals Google, Facebook en Twitter, om de samenwerking nog verder te verstevigen.

5. Radicalisering

Eerdere DTN's hebben duidelijke signalen afgegeven dat Nederland radicaliserings-risico's kent die om een stevige weerstandsverhogende aanpak vragen. Zoals ook de AIVD schrijft, is hierop in het verleden veel ondernomen. Een van de belangrijkste lessen hieruit is dat radicalisering het beste is aan te pakken met een multidisciplinaire lokale aanpak op maat.⁸ Tegen deze achtergrond is de afgelopen periode een nieuwe, meer gerichte lokale benadering uitgevoerd. In eerste instantie ging de aandacht hierbij uit naar jihadistische uitreizigers en terugkeerders die een directe dreiging vormen. Tegen het licht van de radicaliseringsdreiging die de dienst signaleert, worden momenteel vanuit deze harde kern 'van binnen naar buiten' gericht preventieve acties ondernomen. In de directe kringen om de uitreizigers en terugkeerders heen (in de familie, wijk of online) zit immers het grootste gevaar van radicale aanwas. Om de kennis over deze kringen te vergroten, brengen relevante gemeenten specifieke lokale aantrekkings- en afstotingsfactoren in kaart die bijdragen aan radicalisering. Dit inzicht wordt gebruikt om maatwerk te leveren om te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij de jihadistische beweging.

Ook andere onderdelen van het eerdere preventieve werk zijn voortgezet. De ontwikkelde kennis en tools zijn beschikbaar in de Toolbox Extremisme en worden benut in de training van eerstelijns werkers in relevante gemeenten. In die trainingen worden voortdurend verbeteringen aangebracht, passend bij de veranderende dynamiek van het fenomeen en nauw aansluitend bij de beroepspraktijk. Zo ontwikkelde de NCTV recent een verdiepingstraining om

---

⁸ Zie de Beleidsdoorlichting 25.1 (2011) naar het Actieplan Polarisation en Radicalisering 2007-2011, Bijlage bij Kamerstuk 29754 nr. 232 2012-2013.

jihadisme nog beter te herkennen, die breed wordt verspreid via een kring van getrainde trainers. In de training worden de nieuwste inzichten benut die in EU-verband zijn ontwikkeld.⁹

De inzet van het lokaal betrokken personen, groepen en verenigingen is een randvoorwaarde om de weerbaarheid te vergroten in die kringen waar dat het meest nodig is. De AIVD signaleert dat deze weerbaarheid binnen de moslimgemeenschappen onder druk is komen te staan, onder meer omdat discussies over het jihadisme vaak uitmonden in bedreigingen. Dit is onacceptabel. Vanzelfsprekend worden alle strafrechtelijke middelen ingezet om op te treden en worden bedreigde personen, lokaal of nationaal, waar mogelijk ondersteund.

Een ander factor die de weerbaarheid raakt, is de verschuivende rol van sommige radicale predikers die buiten de gevestigde (salafistische) moslimgemeenschap werken en met hun vorm van antidemocratisch en extreem onverdraagzame dawa-salafisme een kweekvijver vormen voor jihadisme. Dit baart zorgen. Een confronterende benadering van deze predikers is dan ook noodzakelijk.¹⁰ Met burgemeesters bespreek ik de mogelijkheden om hen de toegang tot publieke ruimten te beperken en op te treden wanneer zij de grenzen van de democratische rechtsstaat overschrijden. Daarnaast ondersteun ik initiatieven die personen en organisaties bijstaan bij het stelling nemen tegen sekte-achtige tactieken van de jihadisten om jongeren los te weken uit de banden van de gemeenschap.

De aandacht is bij dit alles in de eerste plaats gericht op de jongeren die daadwerkelijk de eerste tekenen vertonen van radicalisering en dus een verhoogde vatbaarheid hebben voor aansluiting bij de jihadistische beweging. Maar ook in het bredere sociale voorveld is alertheid nodig. Hier raakt het veiligheidsbeleid aan het integratiebeleid. Ik werk dan ook nauw samen met mijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Diens aandacht is breder gericht op vroegsignalering en het voorkomen van onrust volgend uit religieuze intolerantie en etnische spanningen, en uit de afzondering van gemeenschappen van de Nederlandse samenleving. De brede aanpak draagt bij aan de weerbaarheidsverhoging tegen radicalisering. De minister van SZW start tegen deze achtergrond met een meerjarenaanpak om de weerbaarheid tegen maatschappelijke spanningen te vergroten. Deze aanpak richt zich op:

- Het intensiveren van de dialoog binnen de gemeenschappen over het bespreekbaar maken van radicalisering en de ondersteuning van kinderen, jongeren en ouders die mogelijk gevoelig zijn voor normoverschrijdend gedrag. Hiertoe zal een samenwerkingsverband van partijen die bekend zijn met de doelgroep en de problematiek beproefde methodieken in praktijk brengen en nieuwe methodieken ontwikkelen;
- Het versterken van de kennispositie van gemeenten door het ontsluiten van actuele informatie over kwetsbare groepen jongeren en de invloed van nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van sociale spanningen;

---

⁹ Zo zijn in het kader van het EU-project ISDEP zestien Nederlandse trainers uit verschillende beroepsgroepen (politie, reclassering, maatschappelijk middenveld en onderwijs) als radicaliserings-trainer opgeleid. Zie: www.isdep.eu. Zie voor de Toolbox Extremisme www.nctv.nl.

¹⁰ Zie de antwoorden op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door het lid Van Klaveren (Groep Bontes/Van Klaveren) over onderwerp islamitische prediker. Ingezonden op 26 mei met kenmerk 2014Z09518

- Het verbeteren van de structurele kennisdeling tussen centrale overheid, gemeenten en andere betrokken partijen. Het verbeteren van de vroegsignalering in gemeenten door het identificeren van vernieuwende oplossingen, onder andere voor het analyseren van sentimenten op sociale media, en het omzetten van deze informatie in gerichte preventieve acties, maakt daar deel van uit.

Tot slot

Deze brief voorziet in de uw Kamer toegezegd jaarlijkse voortgangsrapportage op het gebied van contraterrorisme – dit in aanloop naar een uitgebreide integrale evaluatie van de Nationale Contra-Terrorismestrategie die begin 2016 is voorzien. Tevens voldoe ik met deze brief aan mijn toezegging om uw Kamer nader te informeren over het actuele beeld van moslimfundamentalisme.¹¹

Het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 36 van de NCTV en de publicatie van de AIVD bevestigen opnieuw de dreiging die voor Nederland uitgaat van het mondiale jihadisme. De hier gepresenteerde integrale aanpak laat zien dat vanuit een gecoördineerde en geregisseerde inzet wordt gewerkt. Het aanpakken van de jihadistische beweging in al zijn facetten vereist een duurzaam, samenhangend en krachtig antwoord.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I. W. Opstelten

---

¹¹ AO voortgangsrapportage Contraterrorisme en –Extremisme, Kamerstuk 29 754, nr. 241